

KAROL POZNAŃSKI
ORCID: 0000-0001-7322-8573
Akademia Pedagogiki Specjalnej
Warszawa

DOI: 10.17460/PHO_2021.3_4.08

PROFESOR WIESŁAW JAMROŻEK (1954–2021). WSPOMNIENIE

Profesor Wiesław Jamrożak urodził się w 1954 roku w Żarach. Wykształcenie wyższe uzyskał na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, studiując pedagogikę na Wydziale Nauk Społecznych w latach 1973–1977. Już wtedy wyróżniał się bardzo dobrymi wynikami w nauce. Kończył je w tzw. indywidualnym toku studiów, pod opieką naukową prof. Stanisława Michalskiego, a ponieważ kierował swoje zainteresowania ku historii wychowania – przez ostatnie dwa lata studiów wzbogacał wiedzę z metodologii badań historycznych na wykładach i ćwiczeniach u prof. Jerzego Topolskiego.

Dyplom magistra z wyróżnieniem spowodował, że od października 1977 roku został asystentem w Zakładzie Historii Wychowania w Instytucie Pedagogiki. Tu w dziewięć lat później, w roku 1986, uzyskał stopień doktora na podstawie rozprawy doktorskiej *Idee edukacyjne ruchu ludowego w II Rzeczypospolitej* napisanej pod kierunkiem prof. Stanisława Michalskiego. Recenzentami pracy byli znakomici znawcy tej epoki, profesorowie: Józef Burszta, Józef Ryszard Szafflik i Tadeusz Wieczorek.

Po kolejnych dziewięciu latach pracy na stanowisku adiunkta, w 1995 roku uzyskał stopień doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki – historii wychowania. Tematem rozprawy habilitacyjnej były *Idee edukacyjne polskiej socjalnej demokracji w Galicji do 1918 roku*. Tym razem recenzentami w przewodzie habilitacyjnym byli wybitni historycy wychowania – profesorowie: Czesław Majorek, Tadeusz Jałmużna i Jan Hellwig. W roku 1999 zatrudniony był na stanowisku profesora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. W 2001 roku został kierownikiem Zakładu Historii Wychowania na Wydziale Studiów Edukacyjnych. Równolegle, od 1994 roku, pracował

w Bałtyckiej Wyższej Szkole Humanistycznej w Koszalinie, a od 2004 roku – w Łużyckiej Wyższej Szkole Humanistycznej w Żarach. W 2016 roku uzyskał tytuł profesora nauk społecznych w zakresie pedagogiki.

Dorobek naukowy Profesora jest znaczny, tworzą go generalnie opracowania własne – autorskie, chociaż w kilkunastu przypadkach jest ich współautorem lub współredaktorem. Publikował nie tylko w Polsce, ale także w Rosji, na Słowacji i we Francji. Dorobek ten jest też tematycznie zróżnicowany – dotyczy zarówno myśli pedagogicznej od epoki oświecenia w Polsce aż po współczesność, ale także praktyki pedagogicznej w XIX i XX wieku. Terytorialnie profesor Jamrożek zajmował się Galicją i Królestwem Polskim oraz ziemiami Drugiej Rzeczypospolitej. Ważnym uzupełnieniem są publikowane przez niego recenzje naukowe ukazujących się na rynku wydawniczym książek, liczne sprawozdania ze zjazdów naukowych, konferencji, seminariów i forów dyskusyjnych, biogramy ludzi związanych tematycznie z historią wychowania lub działalnością oświatową i hasła dotyczące instytucji edukacyjnych, zamieszczane w różnych wydawnictwach, także o charakterze słownikowym i encyklopedycznym.

Prace profesora Jamrożka wyróżniają się rzetelnością warsztatową i klarownością narracji. Cechuje je wysoki standard metodologiczny – wyczuwa się w nich „szkołę” prof. Jerzego Topolskiego. Od swojego drugiego mentora prof. Stanisława Michalskiego wzięł wrażliwość na sprawy ludzkie i „socjalne”, tak typowe dla szeroko pojętej edukacji społecznej na polskiej wsi we wszystkich trzech zaborach, jak również w latach Polski międzywojennej.

Zainteresowania naukowe Profesora Jamrożka mieszczą się w ośmiu obszarach najnowszych dziejów edukacji, a w odniesieniu do każdego z nich można odnaleźć przynajmniej po kilka rzeczywiście w pełni oryginalnych publikacji. Obszarami tymi są:

1. Ideologie wychowawcze i działalność edukacyjna polskich ugrupowań politycznych i społecznych w XIX i XX wieku;
2. Dzieje edukacji obywatelskiej na ziemiach polskich i w Polsce do 1939 roku;
3. Dzieje polskiej oświaty pozaszkolnej;
4. Dzieje wychowania w rodzinie i opieki nad dzieckiem;
5. Edukacja i aktywność oświatowa kobiet na ziemiach polskich w XIX i XX stuleciu;
6. Polskie kongresy i zjazdy pedagogiczne do 1939 roku;
7. Biografistyka historyczno-edukacyjna;
8. Dzieje kształtowania się w Polsce historii wychowania jako dyscypliny naukowej i przedmiotu kształcenia pedagogicznego wraz z jej metodologią.

Szczególną uwagę trzeba zwrócić na tę formę aktywności naukowej Profesora Jamrożka, która wiąże się z organizowaniem i upowszechnianiem nauki, zwłaszcza historii wychowania i organizacji szkolnictwa, w postaci organizowania i osobistego uczestniczenia w krajowych i międzynarodowych zjazdach, konferencjach i sympozjach. Był organizatorem lub współorganizatorem

kilkunastu takich konferencji, kilkadziesiąt razy aktywnie uczestniczył w bliższych Mu tematycznie zjazdach, konferencjach, seminariach i sesjach naukowych, często wygłaszając referaty i doniesienia z badań. Brał udział w projektach badawczych finansowanych przez KBN i Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz NPRH.

Profesor Jamrozek współpracował z licznymi krajowymi gremiami uczonych, zagranicznymi instytucjami, organizacjami i towarzystwami naukowymi, do których m.in. należą: Instytut Historii Nauki im. Ludwika i Aleksandra Birkenmajerów PAN, Departament Funduszu Społecznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego i Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Historycznego, Pskowska Filia Rosyjskiej Akademii Narodowej Gospodarki i Państwowej Służby, Uniwersytet Pedagogiczny im. Aleksandra Puszkina w Sankt Petersburgu czy Wydział Nauk Humanistycznych Uniwersytetu w Żilinie. Odbywał też studyjne staże naukowe, prowadził liczne kwerendy biblioteczne i archiwalne m.in. w Uniwersytecie im. Iwana Franki we Lwowie, na uniwersytetach w Wilnie, Berlinie, Lüneburgu, Bratysławie i Żilinie.

Wiesław Jamrozek był silnie zaangażowany w życie naukowe. Wchodził w skład wielu rad redakcyjnych takich wydawnictw naukowych, jak: „Przegląd Historyczno-Oświatowy”, „Rozprawy z Dziejów Oświaty”, „Acta Humanica”, „Ars Educandi”, „Studia Pedagogiczne”, „Pedagogika”, „Biuletyn Historii Wychowania” (którego był redaktorem naczelnym), „Łużyckie Zeszyty Naukowe” (również był redaktorem naczelnym), „Dydaktyka Literatury i Konteksty” (jako zastępca redaktora naczelnego). Był też członkiem Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN oraz członkiem-założycielem Towarzystwa Historii Edukacji. W tym ostatnim pełnił funkcję prezesa w latach 2008–2011, a później wiceprezesa. Był też członkiem Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego oraz Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk.

Profesor Jamrozek podejmował się wielu poważnych zadań w swojej macierzystej Uczelni, będąc członkiem Senatu, Rady Bibliotecznej, Rady Wydziału Studiów Edukacyjnych, Rady Naukowej, był także pełnomocnikiem dziekana ds. administracyjnych i finansowych, członkiem Wydziałowej Komisji Budżetowej i Wydziałowej Komisji Wydawniczej. Od 2001 roku kierował Zakładem Historii Wychowania, a ponadto pełnił funkcje akademickie w Łużyckiej Wyższej Szkole Humanistycznej im. Jana Benedykta Solfy w Żarach, w której w latach 2004–2009 był rektorem, a później prorektorem.

Jako nauczyciel akademicki brał czynny udział w kształceniu kadry naukowej, pełniąc funkcję promotora prac doktorskich, pisząc liczne recenzje w przewodach doktorskich i habilitacyjnych. Praca jednego z Jego doktorantów – Tomasza Fetzkiego wyróżniona została nagrodą I stopnia w Ogólnopolskim Konkursie Prac Magisterskich i Doktorskich z Historii Edukacji – im. Profesora Czesława Majorka.

Listę prac i osiągnięć Profesora Wiesława Jamrozka trzeba zamknąć Jego udziałem w działalności dydaktycznej. Przez długie lata prowadził wykłady

i ćwiczenia z historii wychowania, różnego rodzaju autorskie wykłady fakultatywne dla studentów studiów pedagogicznych, seminaria dyplomowe (licencjackie i magisterskie), w których uczestniczyło kilkuset studentów, a od 1996 roku także seminarium doktorskie. Zajęcia dydaktyczne podobnego typu (poza seminarium doktoranckim) prowadził także poza Uniwersytetem im. Adama Mickiewicza – w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Zielonej Górze (w latach 1987–1990), w Bałtyckiej Wyższej Szkole Humanistycznej w Koszalinie (w latach 1994–2003), w Wyższej Szkole Humanistycznej w Lesznie (w latach 2001–2003), w Wyższej Szkole Humanistycznej TWP w Szczecinie (w latach 2004–2007) i w Łużyckiej Wyższej Szkole Humanistycznej w Żarach (w latach 2004–2021).

Osiągnięcia Profesora Wiesława Jamrożka są pod każdym względem – naukowym, dydaktycznym i organizacyjnym – znaczące i stanowią wymierny wkład w rozwój nauk społecznych, a szczególnie pedagogiki i historii wychowania. O tym, że wyróżniają się dojrzałością merytoryczną i wysokim kunsztem metodologicznym, świadczą przyznawane Mu parokrotnie nagrody Rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza.

Prof. Wiesław Jamrozek (1954–2021). Flashback

Summary

Aim: the aim of the article is to present the scientific and didactic achievements of Prof. Wiesław Jamrozek.

Methods: methods appropriate for research on the history of the Polish pedagogical thought, social sciences and humanities were applied in the study.

Results: The article presents a comprehensive overview of the achievements regarding publication of books, scientific articles, active participation in conferences and symposia. He was a member of the editorial office and program councils of several scientific journals and the editor-in-chief of the „Bulletin of the History of education”. He cooperated with or belonged to several scientific societies. He was a reviewer in many doctoral and postdoctoral dissertations and professor proceedings. He was appreciated for his good results in didactic work and the ability to establish contact with students.

Conclusions: Prof. Wiesław Jamrozek brought considerable scientific achievements to the history of the Polish pedagogical thought and academic didactic work. He was a well-known and respected man in the scientific community.

Keywords: achievements, science, didactic work, publications, magazines.